

Faglig kontakt under eksamen:

Johan Aarnes tlf. 920 80 614

Kristian Seip tlf. 911 29 136

Ivar Amdal tlf. 995 59 273

EKSAMEN I TMA4100 MATEMATIKK 1

Bokmål

Onsdag 7. desember 2005

Kl. 9–13

Hjelpemidler (kode C): Enkel kalkulator (HP30S), med tilhørende bruksanvisning
Rottman: *Matematisk formelsamling*

Sensurdato: 9. januar

Alle svar skal begrunnes, og det må være med så mye mellomregning at fremgangsmåten fremgår tydelig av besvarelsen.

Oppgave 1 En funksjon er definert for $x \in \mathbb{R}$ ved

$$f(x) = \begin{cases} 0 & \text{hvis } x = 0 \\ \frac{\cosh x - 1}{x} & \text{hvis } x \neq 0. \end{cases}$$

Bestem $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{\cosh x - 1}{x}$, og avgjør om f er kontinuert i $x = 0$.

Oppgave 2

a) Vis at ligningen $\cosh x - 1 - x = 0$ har nøyaktig én løsning x^* i intervallet $(1, 2)$.

b) Benytt Newtons metode til å beregne x^* med to desimaler.

Oppgave 3 Et kvadrat er plassert med en diagonal langs x -aksen og to hjørner i punktene $(1, 0)$ og $(3, 0)$. Finn volumet av legemet som fremkommer når kvadratet roteres om y -aksen.

Oppgave 4 Løs initialverdiproblemet

$$\frac{dy}{dx} + y \tan x = \frac{\sin^2 x}{\cos x}, \quad y(0) = 1, \quad -\frac{\pi}{2} < x < \frac{\pi}{2}.$$

Oppgave 5 Et vassdrag skal behandles med giften Rotenon fordi en ønsker å bekjempe lakseparasitten *Gyrodactylus Salaris*. Elven som skal behandles, renner ut fra et lite tjern. Giften tilføres tjernet med en konstant rate på k kg pr. time i tre døgn. Vi antar at like mye vann flyter inn i tjernet som ut, og at tjernet har et konstant vannvolum på $100\,000 = 10^5$ liter. Vi antar at vi har fullstendig blanding av gift i vannet til enhver tid, og at elven har konstant vannføring på 1000 liter pr. time.

- a) Still opp en differensialligning for mengden $x(t)$ av Rotenon i tjernet ved tiden t målt i timer ($t \in [0, 72]$) fra behandlingen startet, og vis at løsningen er gitt ved

$$x(t) = 100k(1 - e^{-t/100}).$$

- b) For at behandlingen skal være virkningsfull må konsentrasjonen av gift i elven overstige 15 gram pr. liter. Hvor stor må tilførselsraten k være for at dette kan oppnås i løpet av tre døgn?

Oppgave 6 Beregn

$$\int_0^{\infty} \frac{dx}{(x+1)(x+2)(x+3)}.$$

Oppgave 7

- a) Finn Taylorrekken om $x = 0$ (Maclaurinrekken) for funksjonen

$$f(x) = \frac{\cos x - 1}{x^2}.$$

For hvilke x konvergerer rekken?

Det oppgis at

$$\cos x = 1 - \frac{x^2}{2!} + \frac{x^4}{4!} - \frac{x^6}{6!} + \cdots + (-1)^k \frac{x^{2k}}{(2k)!} + \cdots.$$

- b) Beregn integralet

$$\int_0^1 \frac{\cos x - 1}{x^2} dx$$

med en feil som i absoluttverdi er mindre enn 10^{-4} .